

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ได้บัญญัติบทนิยามศัพท์หรือคำจำกัดความไว้ในมาตรา 6 เกี่ยวกับลักษณะต่อไปนี้ คือ :

1. รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมาตรา 5 บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ดังนั้น คำว่า “รัฐมนตรี” ที่กล่าวในพระราชบัญญัติล้มละลาย จึงหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

2. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หมายความรวมตลอดถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติการแทน จากนิยามศัพท์นี้มิได้ให้ความหมายของคำว่า “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์” แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม คำว่า “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์” หมายความถึงเจ้าพนักงานของศาล ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่บังคับคดี หรือปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยเหตุที่ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่มากมายหลายประการตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับนี้ บุคคลที่รัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในระยะแรกจึงมีจำนวนจำกัด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงด้านคุณวุฒิและคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ ในระยะเริ่มต้นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีแต่หัวหน้ากองบังคับคดีล้มละลายแต่ผู้เดียว แต่ปัจจุบันนี้ ข้าราชการกรมบังคับคดี ที่สำเร็จการศึกษานิติศาสตร์บัณฑิตและสอบแข่งขันบรรจุเป็นข้าราชการได้ในสายนิติกร ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป ในกองบังคับคดีล้มละลาย 1-5 สำนักงานวางแผนทรัพย์กลางและสำนักฟืนฟูกิจการของลูกหนี้รวมทั้ง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้ากองทั้งหลายในกรมบังคับคดี ตลอดจนหัวหน้าสำนักงานบังคับคดี และวางแผนทรัพย์ภูมิภาคกับสำนักงานบังคับคดีจังหวัด และนิติกรที่ประจำในสำนักงานนั้น ก็ล้วนแต่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อให้งานที่ขยายตัวออกไปทั่วประเทศได้ดำเนินไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และคล่องตัวยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามบทนิยามศัพท์ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั่นเอง

3. เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายความถึง เจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 ข้อ 14 เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายความว่า “เจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่น ผู้มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง

กฎหมายที่ใช้อยู่ในอันที่จะปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ใน ภาค 4 แห่งประมวลกฎหมายนี้ เพื่อกุ้ม ครองสิทธิของคุณภาพในระหว่างการพิจารณา หรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง” ดังนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงหมายถึงเจ้าพนักงานศาล หรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลนั้นเอง โดยตำแหน่งแล้วไม่มีเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อจะมีการยึดทรัพย์หรือเพื่อจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในภาค 4 คือ ภาคบังคับคดี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลจะใช้วิธีออกคำสั่งของศาลตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลจะใช้วิธีออกคำสั่งของศาลตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี กล่าวคือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ศาลตั้งผู้อำนวยการกองบังคับคดีแพ่งเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี ส่วนในทั่วเมืองจะตั้งศาลของศาลนั้นเองเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี อย่างไรก็ตามบัดนี้ ได้มีระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการปกครอง และการปฏิบัติราชการของสำนักงานบังคับคดี และวางทรัพย์ภูมิภาค และสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ประจำศาล พ.ศ.2521 กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการบังคับคดี ในกรณีที่ศาลผู้ออกหมายบังคับคดีนั้นมีสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาค หรือสำนักงานบังคับคดีจังหวัดตั้งอยู่ในเขตอำนาจ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเจ้าพนักงานบังคับคดีจากศาลเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี ประจำสำนักงานบังคับคดี และวางทรัพย์ภูมิภาค หรือประจำสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนั้นเอง

4. เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนำ หรือลิขสิทธิ์คนร่วม หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุรุณสิทธิ์ที่บังคับได้ เช่นเดียวกับผู้รับจำนำ

เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายต่างจากเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ ตามกฎหมายแพ่งอาจมีประกันได้ทั้งด้วยบุคคลและด้วยทรัพย์แต่ตามกฎหมายล้มละลายนั้น เจ้าหนี้มีประกัน หมายถึง เจ้าหนี้ที่มีประกันด้วยทรัพย์ และจะต้องเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ เท่านั้น ส่วนสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น จะต้องเป็นสิทธิในทางจำนำ สำหรับเจ้าหนี้ หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุรุณสิทธิ์ที่บังคับได้ ทำหนังสือเดียวกับผู้รับจำนำ เช่น เจ้าสำนัก โรงเรมมีบุรุณสิทธิ์เหนือทรัพย์สินของผู้มาพำนักระหว่างทำหนังสือเดียวกับผู้รับจำนำ เป็นต้น นอกจากนี้เจ้าหนี้มีประกันยังสามารถบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันได้ โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ตามหลักกฎหมาย Common Law (พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 95 เช่นเดียวกับหลักการหักถอนบทนี้ (คุณตรา 102, 103)

มีปัญหาว่า เจ้าหนี้บุรุณสิทธิ์ที่บังคับได้ ทำหนังสือเดียวกับผู้รับจำนำ จะถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ เช่นเจ้าหนี้บุรุณสิทธิ์โดยหนึ่งอสังหาริมทรัพย์ในมูลซึ่งขายอสังหาริมทรัพย์ในมูลรักษายาอสังหาริมทรัพย์ และในมูลข้างทำของเป็นการงานขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเรื่องนี้ได้มี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4791/2536 วินิจฉัยว่า หากมิได้ไปบอกรดทะเบียนไว้ก่อนเริ่มลงมือก่อสร้างอาคาร เพื่อให้เกิดผลเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ ย่อมไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน จากคำพิพากษาศาลมีกำหนดนัดนี้ จึงแปลความได้ว่า หากปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายในเรื่องบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์แล้ว ย่อมถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันด้วย เช่นกัน โดยถือว่าเป็นเจ้าหนี้ในทางทำงานของ

5. กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หมายความว่า กระบวนการพิจารณาซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะกระทำต่อศาลหรือต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตั้งแต่เริ่มคดีจนถึงคดีสิ้นสุด นอกจากนี้โปรดคุณิยามศัพท์คำว่า คดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลาย และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 มาตรา 3 ซึ่งเดิมไม่รวมถึงคดีอาญาแต่ปัจจุบันได้มีการแก้ไขในฉบับที่ 3 ให้ตัดข้อความที่ว่า “มิใช่คดีอาญา” ออก ดังนั้น คดีล้มละลายจึงหมายความว่า คดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและให้รวมถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวพันกันกับคดีดังกล่าวด้วย

ความหมายนี้ แตกต่างจากกระบวนการพิจารณาในคดีแพ่งสามัญ เพราะกระบวนการพิจารณาในคดีแพ่งสามัญ หมายถึงกระบวนการพิจารณาที่ผู้มีส่วนได้เสียกระทำการต่อศาล หรือศาลกระทำการต่อผู้มีส่วนได้เสีย แต่ในคดีล้มละลายนั้นนอกจากจะมีความหมายดังกล่าวแล้ว ยังรวมถึงกระบวนการพิจารณาที่ผู้มีส่วนได้เสียกระทำการต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กระทำการต่อผู้มีส่วนได้เสียและต่อศาลอีกด้วย อันที่จริงเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ใช่ศาลเป็นเพียงเจ้าพนักงานของศาลเท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายอยู่ส่วนหนึ่ง ด้วยเหตุนี้การที่ผู้มีส่วนได้เสียมาติดต่อกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ว่าจะโดยคำร้องขอ คำขอต่าง ๆ ก็ล้วนแต่เป็นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตั้งแต่เริ่มฟ้องคดีจนคดีสิ้นสุด กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายนั้นจะเห็นได้ว่าสลับกันไปมา ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียต่อศาล บ้างต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บ้าง และระหว่างศาลกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บ้าง จนกว่าคดีจะสิ้นสุด

6. พิพากษา หมายความตลอดถึงการที่ศาลชี้ขาดโดยทำเป็นคำสั่ง หมายความว่าการพิพากษาในพระราชบัญญัติล้มละลายนี้ การที่ศาลจะวินิจฉัยคดีโดยทำเป็นคำสั่งก็มีผลเท่ากับคำพิพากษา ต่างจากคดีแพ่งสามัญซึ่งศาลจะทำเป็นคำสั่งในกรณีที่เกี่ยวกับคดีไม่มีข้อพิพาทซึ่งคู่ความยื่นคำร้องขอต่อศาล ส่วนในคดีที่มีข้อพิพาทศาลจะทำเป็นคำพิพากษา ในคดีล้มละลาย ศาลจะทำเป็นคำวินิจฉัยซึ่งขาดคดีหลายรายหลายตอนด้วยกัน ส่วนใหญ่ทำเป็นคำสั่ง เช่น คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คำสั่งเกี่ยวกับการประนองหนี้ของลูกหนี้ คำสั่งเกี่ยวกับคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ เป็นต้น การที่กฎหมายบัญญัติให้มีผลเท่ากับคำพิพากษา ก็โดยประสงค์ที่จะเปิดช่องให้มีการอุทธรณ์ได้ หากไม่มีบัญญัติไว้ก็จะต้องตีความไปว่า เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาเป็นผลให้อุทธรณ์ทันทีไม่ได้

คงยกเว้นเฉพาะคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ซึ่งไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์ เพราะมาตรา 18 บัญญัติให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจถอนคำสั่งหรือถอนคำสั่งอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้

7. พิทักษ์ทรัพย์ หมายความว่า พิทักษ์ทรัพย์สิน ไม่ว่าเด็ดขาดหรือชั่วคราว คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์มีอยู่ 2 ระยะคือ

ก. พิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว เป็นคำสั่งศาล ตามมาตรา 17 เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าขึ้นดูแลทรัพย์สินหรือครอบครองกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ ในระหว่างพิจารณา ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งชี้ขาดคดี ทำนองเดียวกับคำสั่งในชั้นคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาในคดี แห่ง

ข. พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เป็นคำสั่งศาล ตามมาตรา 14 ที่วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดี คือคำสั่งที่ศาลออกเมื่อเสร็จการพิจารณาคดีล้มละลาย เมื่อศาลมีเห็นว่าพยานหลักฐานโจทก์ฟังได้ตามฟ้อง ศาลก็จะมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งคำสั่งนี้มีผลเป็นคำพิพากษา แต่ถ้าพิจารณาคดี ล้มละลายเรื่องนี้แล้วพยานหลักฐานโจทก์ฟังไม่ได้ ศาลก็จะยกฟ้องโดยทำเป็นคำพิพากษา

8. มติ หมายความว่า มติของเจ้าหนี้ฝ่ายที่มีจำนวนหนึ่งข้างมาก ซึ่งได้เข้าประชุมด้วย ตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนในที่ประชุมเจ้าหนี้ และได้ออกเสียงลงคะแนนใน มตินั้น

9. นิติพิเศษ หมายความว่า มติของเจ้าหนี้ฝ่ายข้างมากและมีจำนวนหนึ่งเท่ากับสามในสี่ แห่งจำนวนหนึ่งห้าหมื่นดของเจ้าหนี้ ซึ่งได้ประชุมด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุม แทนในที่ประชุมเจ้าหนี้ และได้ออกเสียงลงคะแนนให้มตินั้น จะเห็นได้ว่า นิติพิเศษนี้ประกอบด้วย หลักเกณฑ์ 2 ประการคือ

ก. จำนวนเจ้าหนี้ต้องเป็นฝ่ายข้างมาก

ข. จำนวนเจ้าหนี้ที่เป็นฝ่ายข้างมากที่ลงมตินั้น ต้องมีจำนวนหนึ่งร่วมกันแล้วเท่ากับ สามในสี่ หรือไม่น้อยกว่าสามในสี่

10. บุคคลภายนอกหนี้ หมายความว่า

(1) กรรมการ ผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการหรือผู้สอบบัญชีของลูกหนี้

(2) ผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้า ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ของกิจการของลูกหนี้

(3) คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของลูกหนี้หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2)

(4) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ลูกหนี้หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือ (3) เป็นหุ้นส่วน

(5) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ลูกหนี้หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือ (3) เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่มีหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของหุ้นทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด

(6) บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน์จำกัด ที่ลูกหนี้หรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือ (3) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (4) หรือ (5) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(7) บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน์จำกัด ที่ลูกหนี้หรือบุคคลตาม (1) ถึง (6) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(8) กรรมการ ผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ หุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการ หรือผู้สอบบัญชีของห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน์จำกัด ตาม (4) หรือ (5) หรือ (6) หรือ (7) แล้วแต่กรณี หรือคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว

11. บุคคลล้มละลายทุจริต หมายความว่า บุคคลล้มละลายที่ลูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดตามมาตรา 163 ถึง มาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย หรือเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจาก หรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานข้ออก หรือน้อโ Kong ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกุญแจเงินที่เป็นการน้อโ Kong ประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกุญแจเงินที่เป็นการน้อโ Kong ประชาชน